

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Dat mag ik toch zeggen!?

Dijke, D.D. van; Dijkstra, H.

Citation

Dijke, D. D. van, & Dijkstra, H. (2019). Dat mag ik toch zeggen!? *Bestuurskundige Berichten*, 34(2), 10-11. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3212561>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Creative Commons CC BY-NC-ND 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3212561>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Dat mag ik toch zeggen!?

Haije Dijkstra en Rick van Dijke zijn beiden tweedejaars bestuurskunde student en actief lid bij de B.I.L. Zo hebben ze samen ook deelgenomen aan één van de Café de Campus: Drinks and Discuss. Hier hebben ze meegedaan aan een debat, iets waar ze vaker mee bezig zijn. Vandaar ook deze door hen geschreven column.

Het is misschien wel het meest kneuterige symbool van de liberale markteconomie: Snackcar de Vrijheid. De eenvoudige cafetaria bevindt zich tegenover de Malietoren van VNO-NCW en naast de Apenrots, waar de Tweede Kamer zich binnenkort vestigt. De kar is 24 uur per dag open en biedt na elke fuif soelaas in de vorm van de specialiteit: een broodje schnitzel. Onlangs brachten ondergetekenden een werkbezoek aan deze markante onderneming. Boven het wegdek van de Utrechtse baan, waar de snackkar gesitueerd is, stegen de uitlaatgassen op en eenmaal binnen neergestreken, kwamen we te spreken over onze grootste ergernis: de ‘dat-mag-ik-toch-zeggen reflex’.

Dit verschijnsel verdient enige uitleg. Bij een debat hoop je dat mensen naar elkaar luisteren, argumenten uitwisselen en pareren en zich nu en dan ook laten overtuigen door hun opponent. Wanneer een debat op zijn einde loopt, gebeurt tegenwoordig te vaak iets merkwaardigs. Een van de debaters is schijnbaar door zijn argumenten heen en, geconfronteerd met een steekhoudend argument van de overzijde, valt hij of zij terug op de zin: “Maar dat mag ik toch zeggen?”

Deze drogreden vormt de doodsteek voor het debat. Men valt simpelweg terug op een centrale assumptie die altijd onder het debat ligt. Uiteindelijk gaat de vrijheid van meningsuiting in Nederland erg ver. De vraag of iets wel of niet gezegd mag worden, is dan ook irrelevant. Het lijkt een makkelijke uitweg om een discussie te beëindigen door in een (volledig onterechte) slachtofferrol te duiken. Onder het mom van ‘dat mag ik toch zeggen’ wordt daarmee structureel het vrije debat de nek om gedraaid. Beide partijen kunnen het daarna immers alleen maar eens zijn: je mag het zeggen.

De overbodige vraag impliceert dan ook een bepaalde vorm van censuur. De discussie verandert in een rechtszaak, waarbij de opponent dient te oordelen of de vraagsteller een wet breekt. Dat zal bijna nooit het geval zijn. Het lukt daarna echter niet om weer terug te keren naar het oorspronkelijke onderwerp. Toch is er wel een onderliggende vraag: zijn er partijen of organisaties die vinden dat je een bepaalde mening niet mag hebben?

Het zou kunnen zijn dat de reflex een symptoom van twijfel is: mag ik van bepaalde partijen, groepen, organisaties of instituties bepaalde dingen niet meer zeggen? Staat de vrijheid van meningsuiting onder druk of wordt hij in twijfel getrokken? Veroorzaker van deze vrijheidstwijfel en eveneens van de gewraakte reflex is de sterke polarisatie in de Nederlandse samenleving. Wanneer we niet pal staan voor het recht van vrije meningsuiting, lijdt dit grondrecht onder de polarisatie.

Een voorbeeld van die polarisatie zagen we rond de zwarte pietdiscussie, die ook op campus Den Haag speelde. Een aantal subonderdelen van een studievereniging wilde het thema aankaarten. De studievereniging koos echter niet voor een debat met voor- of tegenstanders, maar voor een politieke bijeenkomst met alleen maar voorstanders. Dat zorgde voor een tegenreactie van het andere kamp. Daarbij werden in een groepsapp enkele merkwaardige opmerkingen en afbeeldingen geplaatst. Op basis van veiligheidsoverwegingen werd daarom de bijeenkomst afgelast. Hoewel wij geen oordeel kunnen vellen over dit veiligheidsargument, is het toch een gemiste kans. Een goed georganiseerd debat tussen voor- en tegenstanders zou eerder de kou uit de lucht halen dan zorgen voor meer problemen. Uiteindelijk werd de discussie zo doodgeslagen.

We kunnen nog een lijst opnoemen. Denk bijvoorbeeld aan het beruchte televisieprogramma Jensen, die niet koos voor het debat, maar juist voor een one-man-show van eigen meningen. Aan de andere zijde van het politieke spectrum zien we ook demonstraties tegen een lezing van Paul Cliteur tijdens de Nacht van de Filosofie in Groningen. Blijkbaar is in de bubbel blijven eenvoudiger dan er uit treden.

Rick van Dijke en Haije Dijkstra

Terugkomend op de snackcar waar de dialoog begon. Hoewel er voor de eigenaar weinig vrijheid overblijft, aangezien het vet in zijn cafetaria 24 uur per dag pruttelt, valt er een mooie analogie te trekken. De vrijheid van meningsuiting kan nog heel wat leren van Snackcar de Vrijheid: het debat is er 24/7 en zou niet beperkt moeten worden door de 'ik-mag-dat-toch-zeggen-reflex' of een safe-space.

Daarom is er tegengif nodig voor polarisatie. Het beste middel tegen die polarisatie is het debat. Het debat moet op deze manier een comeback maken. Het debat tussen Baudet en Rutte, voorafgaand aan de verkiezingsavond, was een goed voorteken. Laten ook wij door het debat te voeren op onze campus, tonen dat de vrijheid van meningsuiting niet onder druk staat.

Reacties zijn welkom! via: h.dijkstra.3@umail.leidenuniv.nl